

Kauri tot euro, de geschiedenis van het geld, een historische verhandeling van De Nederlandsche Bank. Een bol en ovaalvormig muntje met een standaardgewicht en afmeting, met afbeeldingen van een koning en een zegel. De uitvinding maakte Lydië, dat later een provincie werd in het Perzische rijk, dan ook schatrijk.

Volgens Graeber deden geld en de geldeconomie hun intrede pas echt omstreeks 600 v. Chr., in Griekenland, India en China, met de opkomst van grote legers. Soldaten kon je tenslotte niet betalen met beesten, wel met geld. Ook de Romeinen hadden veel geld nodig om legers te betalen, huizen te bouwen en wegen aan te leggen. De 'as', de eerste Romeinse munt, werd rond 200 v. Chr. geslagen. Daarmee kon men in het hele rijk betalen. Met de Perzen hadden dus ook de Romeinen de eerste 'internationale' munt.

Levend gekookt

De as ging ten onder met de val van het Romeinse rijk, maar met de opbloeiende handel in de Middeleeuwen was er toch weer behoefte aan algemeen geaccepteerd geld. In 1252 werd in Florence de eerste gouden florijn, de voorloper van de gulden, geslagen, waarmee men in heel Europa kon betalen. Gaandeweg werd Europa, en in die tijd belangrijke handelsnaties als Nederland, overspoeld met vreemde munten waarmee handelaren uit de hele wereld betaalden.

"Stapeldol werd men van die veelheid aan munten in omloop", aldus professor Visser. Munten waren bovendien makkelijk bij te drukken en te vervalsen door goedkopere metalen als tin en koper erin te verwerken. De Amsterdamse Wisselbank, opgericht in 1609, moest een einde maken aan deze praktijken van malafide muntmeesters en geldwisselaars. Bij deze bank werden de munten gecontroleerd en gewogen, en ingeruild voor de stabiele guldenmunt.

De strijd tegen valsemunterij is al een eeuwenoude zorg. Het verlies aan vertrouwen is funest voor een financieel

"Al voor kleine betalingen met muntgeld waren paard en wagen nodig"

systeem. Krijg je tegenwoordig een fikse gevangenisstraf of boete, toen werd je levend gekookt of verbrand als je werd betrapt op het 'snoeien' van muntjes en omsmelten tot nieuwe munten. Maar ook overheden waren niet altijd te vertrouwen, aldus Visser. "Zij hadden het muntrecht, maar beduvelen de boel ook door de metaalwaarde van munten te verlagen en de nominale waarde van die munten constant te houden. Zo konden ze meer munten maken, grotere betalingen doen, met inflatie tot gevolg."

Loodzwaar geld

Muntgeld is duur, de massa moet vervoerd, geteld, opgeslagen en bewaakt worden. "Zweeds kopergeld, met munten van wel drie of zelfs twintig kilo, was loodzwaar", aldus Visser. "Al voor kleine betalingen had je paard en wagen nodig." De behoefte aan lichtere betaalmiddelen en kleinere, veilige opslag groeide. Maar waar papierpionier China al begin elfde eeuw papiergeld gebruikte, waaide het bankbiljet pas eeuwen later over naar Europa. Eerst in de vorm van de ontvangstbewijzen, wissels of tegoedcertificaten, die goudsmiden en geldwisselaars uitgaven voor gestald geld of goud. Waren voorheen tempels en priesters de betrouwbare bewakers van het geld, nu werden dat de goed beveiligde huizen van deze wisselaars.

De bankfunctie, het verlenen van krediet uit eigen of uit publiek aangetrokken middelen, ontstond toen deze wisselaars leningen gingen verstrekken met het gedeponeerde goud dat nooit allemaal tegelijk opgeëist zou worden. Visser: "De ontvangstbewijzen gingen vervolgens niet op naam maar aan toonder luiden, dus iedereen die met dat papier naar de goudsmid ging, kon goud opvragen. Kooplieden betaalden elkaar met deze biljetten waardoor